

Warszawa, 4 listopada 2015 r.

*Departament Społeczeństwa Informacyjnego
Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji
ul. Królewska 26
Warszawa*

Stanowisko Centrum Cyfrowego Projekt: Polska w konsultacjach dotyczących otoczenia regulacyjnego platform i pośredników internetowych, przetwarzania danych, chmur obliczeniowych i gospodarki współpracy

Szanowni Państwo,

w odpowiedzi na ogłoszone przez Departament Społeczeństwa Informacyjnego Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji zaproszenie do udziału w pracach nad przygotowaniem stanowiska RP dotyczącego prowadzonych przez Komisję Europejską konsultacji w sprawie otoczenia regulacyjnego platform i pośredników internetowych, przetwarzania danych, chmur obliczeniowych i gospodarki współpracy, poniżej pragnę przedstawić stanowisko Centrum Cyfrowego w tych tematach.

Najważniejszym aspektem wymagającym podkreślenia jest, w naszej ocenie, rola platform internetowych i pośredników w budowaniu gospodarki opartej na wiedzy. Zarówno sposób sformułowania pytań zawartych w kwestionariuszu, jak i ich ogólny wydźwięk zmierzający do zwiększenia zakresu regulacji prawnych, w naszej ocenie pomija pozytywne aspekty działalności platform oraz ich wpływ na powstanie ekosystemu internetowego w obecnym jego kształcie. Dość tylko powiedzieć, że pozytywne znaczenie dla gospodarki i społeczeństwa zarówno platform, jak i pośredników internetowych, był przedmiotem licznych analiz, raportów i ekspertyz, jak chociażby opublikowanych w 2015 r. raportów firmy Oxera¹, organizacji EDIMA² czy Copenhagen Economics³.

Niezależnie od przebiegu oraz wyników konsultacji oraz dalszych prac Komisji Europejskiej w zakresie regulacji platform internetowych, pochopne i niepoprzedzone badaniami ekonomicznymi i społecznymi decyzje mogą doprowadzić do zachwiania tempa wzrostu gospodarki elektronicznej (które obecnie jest istotnie szybsze niż tempo wzrostu gospodarki tradycyjnej). Tego rodzaju obawy rodzą się po próbie rekonstrukcji celu i zakresu zmian, jakie mogłyby zostać wprowadzone w wyniku dalszych prac legislacyjnych.

¹ What are the benefits of online platforms? (2015).

² Towards a workable and balanced environment for online intermediaries (2015).

³ The impact of online intermediaries on the EU economy (2015 oraz 2012).

Pragniemy również podkreślić, że w zaproponowanej przez Komisję definicji platformy, oprócz podanych przykładów, mieszczą się także - pominięte w opisie - serwisy edukacyjne i badawcze (komercyjne i niekomercyjne) oraz serwisy tworzone społecznie, takie jak Wikipedia. W ich wypadku należy mieć na uwadze zarówno ich pozytywny wpływ na rynek, jak i generowaną przez nich wartość pozarynkową - przede wszystkim w postaci informacji i wiedzy.

W naszej ocenie każda dodatkowa regulacja (jak wskazywane obowiązki co do należytej staranności czy dodatkowych obowiązków po stronie dostawców usług internetowych) stwarza ryzyko zmniejszenia pewności prawnej uczestników rynku elektronicznego co do legalności ich działań. Z tego też względu uważamy, że jakiegokolwiek dalsze zmiany regulacji gospodarki elektronicznej powinny każdorazowo spełniać wymóg przejrzystości, jasności i oczywistości danych regulacji. Im więcej przepisów o charakterze nieostrym i ocennym pojawi się w świecie gospodarki internetowej, tym większy i bardziej negatywny będzie to miało wpływ na zakres i atrakcyjność oferty dostępnej dla użytkowników końcowych.

Nie można w tym kontekście zapominać, że ekosystem to wiele różnych zainteresowanych podmiotów, a jakiegokolwiek (nowe) regulacje nie mogą doprowadzić do zaburzenia równowagi pomiędzy uczestnikami tego ekosystemu. **Z tego też względu jesteśmy wyraźnie przeciwni wprowadzaniu dodatkowych regulacji nakładających obowiązki na pośredników internetowych czy zwiększających zakres narzędzi właścicieli praw, o ile nie będzie się to łączyć ze zwiększeniem korzyści dla uczestników rynku (np. zwiększenie zakresu dozwolonego użytku, ochrona tzw. domeny publicznej czy ograniczenie monopolu wynikającego z praw wyłączonego).**

W naszej ocenie zmiana zasad odpowiedzialności w zakresie naruszeń dokonywanych za pośrednictwem lub z wykorzystaniem platform internetowych musi odbywać się w sposób ewolucyjny i bardzo wyważony. Przede wszystkim zwracamy jednak uwagę na fakt, że tego rodzaju zmiany nie mogą być wyłącznie uzasadnione zgłoszonymi w konsultacjach potrzebami zmiany, ale wynikać powinny - jak i wszelkie inne działania o charakterze regulacyjno-legislacyjnym - z udowodnionej obiektywnie potrzeby społeczno-ekonomicznej. Bardzo złą praktyką jest w naszej ocenie tworzenie przepisów prawnych na bazie głosów, nawet licznie prezentowanych w konsultacjach, które wyrażają potrzebę wprowadzenia konkretnych uregulowań. Taka sytuacja stanowiłaby istotne zagrożenie dla rozwoju gospodarczo-społecznego, gdyż większość zgłaszanych w ten sposób postulatów ma charakter bardzo subiektywny i uwzględniający tylko potrzeby postulującego. Dlatego też liczymy na to, że po opracowaniu wyników konsultacji Komisja Europejska, o ile wyrazi wolę dalszych prac nad zmianami regulacji w obszarze gospodarki elektronicznej, zleci wykonanie odpowiednich niezbędnych analiz społeczno-gospodarczych w tym zakresie.

Chcielibyśmy także zwrócić uwagę na fakt, że w Polsce (ale także w wielu innych Państwach europejskich) praktycznie nie funkcjonuje mechanizm counter-notice w ramach zgłaszanych masowo i automatycznie żądań usunięcia nielegalnych treści. Tymczasem tego rodzaju regulacja jest jedynym gwarantem ochrony praw użytkowników końcowych Internetu oraz narzędzi i usług

oferowanych w sieci. Bez tego rodzaju mechanizmów jednostki są z góry skazane na poddanie się żądaniom dużych podmiotów będących uprawnionymi do różnych utworów, których działania często wykraczają poza zakres uprawnień wynikających z przepisów prawa. Podstawowym ryzykiem z tym związanym jest ograniczanie wolności słowa poprzez korzystanie z mechanizmów ochrony praw autorskich.

Uznajemy kluczową rolę platform internetowych, a przez to ich odpowiedzialność, za charakter komunikacji i wymiany treści online. Obserwujemy również zmiany technologiczne, wpływające na możliwość pełnienia tej roli przez platformy. Ale opowiadamy się za uznaniem, jako podstawowa zasada kształtująca regulację platform, reguły minimalizacji regulacji oraz zapewnienia swobodnej, neutralnej i otwartej komunikacji przez użytkowników platform - dbając jednocześnie o poszanowanie prawa.

Reasumując zgłaszane powyżej postulaty, w naszej ocenie wszelkie rozważania co do zmiany obecnego porządku powinny być realizowane z bardzo dużą powściągliwością. Zgodnie z najlepszymi praktykami regulacyjno-legislacyjnymi powinny być one również poprzedzone profesjonalnymi analizami co do ich niezbędności i przydatności dla osiągnięcia postawionego przed nimi celu. W kontekście obowiązujących regulacji uważamy, że kraje członkowskie Unii Europejskiej nie wykorzystywały dotychczas w pełni potencjału obowiązujących regulacji i z tego też względu ich zmiana niekoniecznie może prowadzić do pozytywnych zmian w stale rozwijającej i zmieniającej się gospodarce elektronicznej. W naszej ocenie mechanizmy samoregulacji oraz gry wolnorynkowej w należyty sposób pozwalają osiągnąć wszelkie cele, jakimi kierować powinna się Unia Europejska w obszarze społeczeństwa opartego na wiedzy.

Mam nadzieję, że powyższe spostrzeżenia i uwagi zostaną przez Państwa uwzględnione w toku prac nad przygotowaniem stanowiska RP.

Licząc na pozytywne przyjęcie,

Pozostaję z poważaniem,

dr Alek Tarkowski, dyrektor Centrum Cyfrowego

Centrum Cyfrowe Projekt: Polska jest organizacją społeczną, której główną misją jest doprowadzenie do zmiany społecznej i zwiększenia zaangażowania obywatelskiego wykorzystując potencjał narzędzi cyfrowych oraz modeli współpracy opartych na dzieleniu się zasobami i wiedzą. Z tego też względu Centrum Cyfrowe czuje się zobowiązane do zabrania głosu w tak ważnej dla gospodarki cyfrowej i społeczeństwa opartego na wiedzy dyskusji, jak konsultacje strategii Jednolitego Rynku Cyfrowego w Europie, w szczególności w zakresie dotyczącym prawa autorskiego i praw pokrewnych. Doceniamy fakt, że unijna strategia gospodarcza uwzględnia także znaczenie instytucji i działań pozarynkowych, w tym tych realizowanych w interesie publicznym.